

Н. І. Блажко,
бібліотекар 1-ї категорії
наукової бібліотеки ім. М. Максимовича

ТВОРЧИЙ ДОРОБОК М. А. ЖОВТОБРЮХА ТА Г. Р. ПЕРЕДРІЙ У ФОНДАХ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ІМ. М. МАКСИМОВИЧА

Сьогодення характеризується науковістю та гуманітаризацією знань. Велику роль у цьому відіграють підрозділи бібліотек ВНЗ. Таким є абонемент філологічних наук наукової бібліотеки ім. М. Максимовича. Його фонд налічує понад 50 тис. примірників книг. Це видання відомих вчених-лінгвістів, літературознавців, педагогів. Вагоме місце посідають праці наших викладачів, які багато років працювали на науково-педагогічній ниві. Серед них вирізняються постаті відомих вчених-лінгвістів М. А. Жовтобрюха та Г. Р. Передрій, творчий доробок яких займає чільне місце на абонементі філологічних наук.

Михайло Андрійович Жовтобрюх – видатна постать в історії українського мовознавства. Він народився 17 листопада 1905 року в селі Ручки Гадяцького району Полтавської області. Після закінчення школи вступив до Гадяцького педтехнікуму, а з 1923 р. почав учителювати.

З 1953 р. по 1959 р. завідував кафедрою української та російської мов у Черкаському педінституті, викладав історичну граматику української мови. У 1959 році переїздить до Києва. Там М. А. Жовтобрюх почав працювати в Інституті мовознавства ім. О. О. Потебні, де й з'явилися його найвагоміші наукові праці. Серед них – підручники «Курс сучасної української літературної мови», «Порівняльна граMATика української і російської мов», «Історична граMATика української мови».

Першою газетною публікацією була стаття «За високу грамотність студентів», останньою – «Система частин мови в українській лінгвістичній традиції». Він – учасник багатьох міжнародних конгресів славістів у Празі, Варшаві, Варні, Києві. У 1964 р. захистив докторську дисертацію на тему

«Мова української преси (до середини 90-х рр. XIX ст.)», у 1965 р. йому присвоєно вчене звання професора.

Коло наукових інтересів відомого вченого надзвичайно широке. Це – порівняльно-історичне мовознавство, історія української мови, сучасна українська мова, стилістика, культура мови. М. А. Жовтобрюх – автор 317 наукових праць, серед яких підручники для вищої школи, що знаходяться у фондах абонементу філологічних наук. «Мова української преси (до середини 90-х рр.. XIX ст.)» - це монографія з докторської дисертації, яка одержала високу наукову оцінку в шести рецензіях. Це була перша наукова праця про мову української преси. Адже важливим і природним для національної преси є мовний критерій. Підручник «Курс сучасної української літературної мови» написаний у співавторстві із Б. М. Куликом. Підручник складено відповідно до програми з сучасної української мови для філологічних факультетів педагогічних інститутів. Розділи «Вступ», «Лексика і фразеологія», «Фонетика», «Графіка і орфографія», вступна частина до розділу «Граматика», теми «Дієслово» і «Модальні слова» з розділу «Морфологія» написані М. А. Жовтобрюхом.

Михайло Андрійович мав надзвичайну освіченість, кожен мовну проблему чи явище розглядав концептуально, в контексті здобутків різних наукових шкіл і новітніх ідей. Він був чудовим лектором. Навіть студенти інших факультетів приходили слухати його лекції.

Ще одна надзвичайно відома постать в українському мовознавстві – Г. Р. Передрій. Вона – володарка грантів Фонду Сороса, кандидат педагогічних наук, доцент.

Народилася Ганна Романівна 25 січня 1925 року в селі Дацьки Чуднівського району Житомирської області. По закінченню школи була зарахована на українське відділення філологічного факультету Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка. У 1953 р. надрукована перша методична публікація Г. Р. Передрій.

Із 1961 р. по 1998 р. Ганна Романівна перебувала на посадах асистента, а потім доцента кафедри української мови Черкаського педагогічного інституту. Викладала сучасну українську мову, методику навчання української мови. Мені особисто довелося скласти іспит Ганні Романівні. Студенти її поважали, цінували, прислухалися до її порад. Адже вона була чудовим лектором, глибоким науковцем, керівником, організатором. Коло наукових інтересів – це методика викладання української мови у вищій та середній школах, морфологія, словотвір, лексикологія, фразеологія, синтаксис. Ганна Романівна – автор понад 100 публікацій. Серед них – навчально-методичні посібники для вищої школи, методичні рекомендації до навчальних курсів, статті теоретичного й методичного характеру, співавторство у підручниках з української мови для 5, 6, 7-х класів загальноосвітніх шкіл. Вона нагороджена нагрудним знаком «Відмінник народної освіти», медаллю А. Макаренка.

На абонементі філологічних наук мають місце підручники для вищої школи Г. Р. Передрій. Найбільш затребуваним є «Лінгвістичний аналіз». Він написаний у співавторстві. Розділи «Фонематичний аналіз», «Фонетичний аналіз», «Орфоепічний аналіз», «Морфемний аналіз» належать Ганні Романівні. Навчальний посібник допомагає збагнути суть лінгвістичного аналізу, особливості і призначення конкретних видів аналізу, опанувати раціональні практичні прийоми.

Отже, творчий доробок цих відомих вчених-лінгвістів є гордістю абонементу філологічних наук. Підручники лінгвістів поціновані, відомі не лише у черкаських бібліотеках, а й у бібліотеках інших регіонів України.

Література

1. Жовтобрюх М. А. Курс сучасної української літературної мови / М. А. Жовтобрюх, Б. М. Кулик. – К. : Вища школа, 1972. – 402 с.
2. Лінгвістичний аналіз : практикум / за ред. Г. Р. Передрій. – К. : Академія, 2005. – 256 с.
3. Українська філологія: теоретичні та методичні аспекти : зб. вибр. наук. пр. / упоряд.: Г. М. Мартинова, Л. В. Шитик, А. А. Таран. – Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2014. – 524 с.